

Тема 1. Від витоків студентського спорту до Універсіади

Мета: ознайомитись із передумовами виникнення та розвитку студентського спорту; розглянути організаційну структуру міжнародного студентського спортивного руху.

План

1. Передумови виникнення та розвитку студентського спорту.
2. Організаційна структура міжнародного студентського спортивного руху.

Ключові терміни та поняття: *студентський спорт, змагання, Міжнародний організаційний центр студентського спорту (OSSU), Національна студентська спілка (UNEF), спортивний рух, Універсіада, чемпіонат, Асамблея, Виконавчий комітет.*

1. Передумови виникнення та розвитку студентського спорту

Історія розвитку міжнародного студентського спорту має давні витoki та свої традиції.

📖 Сучасний спорт як суспільне явище набув широкого розповсюдження тільки на початку XIX століття. В історії фізичної культури відомими є імена Чарльза Кінгслі та Томаса Арнольда, які одними з перших використали змагальний чинник у процесі виховання молоді. Чарльз Кінгслі теоретично обґрунтував шкільне фізичне виховання елітарного типу, яке ґрунтувалося на спортивних та ігрових заняттях. Згодом він сприяв модернізації англійської моделі розвитку спорту. Ректор коледжу у м. Регбі Томас Арнольд започаткував шкільне фізичне виховання у спортивному дусі. За 14 років роботи у коледжі Т. Арнольд зумів створити принципово нову систему виховання, центральними складниками якої стали спорт і фізичне виховання. Провідною ідеєю виховання Т. Арнольда стало використання чітких правил спортивних змагань, взаємин у спортивних командах, побудованих на принципах колективізму, взаємодопомоги та чесної гри, які реалізувалися в умовах організованого фізичного виховання та спорту. Створені Т. Арнольдом спортивні команди функціонували на основі самоуправління, продуманої системи фізичного виховання і регулярних спортивних змагань. Разом із популярними тоді крикетом, веслуванням, регбі, футболом у спортивне життя молоді поступово входили плавання, фехтування, бокс та інші види спорту.

Як зазначає Л. Кун, перші змагання між освітніми закладами були проведені у 1818 році між студентами Ітона та Харроу. Роком пізніше були організовані змагання з веслування між Ітоном та Вестмінстером. Із 1827 року регулярного характеру набувають змагання з крокету між Оксфордом та Кембриджем. Із 1837 року регулярними стали атлетичні змагання між іншими освітніми закладами і не тільки в Англії.

Змагання в коледжах продовжували національні традиції: у Канаді з крокету та регбі, в Австралії, завдяки сприятливим географічним умовам, розвивалося плавання. Окрім англійських колоній, ідеї Т. Арнольда, який відіграв важливу роль у створенні сучасного спорту, поширювалися і на молодь США.

За прикладом Англії та США керівні структури інших країн почали визнавати, що сучасний спорт – це не тільки розвага, але й корисне у всіх відношеннях заняття для молоді.

✎ Перші офіційні університетські спортивні змагання було проведено у США, Англії та Швейцарії. Саме в цих країнах зароджуються та формуються перші університетські спортивні асоціації. Зокрема, у 1905 році, через рік після проведених у Сент-Луїсі ігор Олімпіади, таку організацію було створено у Сполучених Штатах Америки. Інші національні федерації виникають згодом в Угорщині, Польщі, Німеччині, Швеції та Норвегії.

📖 Незважаючи на те, що структури міжнародного спорту на початку ХХ століття вже почали активно діяти, Міжнародну студентську конфедерацію (CIE) було засновано тільки в 1919 році у м. Страсбурзі. Саме завдяки цій асоціації було створено Спортивну комісію (Sport Commision), яка взяла на себе відповідальність за проведення перших університетських ігор у 1923 році. Президентом комісії став молодий французький інженер-хімік Жан Птитжан (Jean Petitjan), неабиякий гуманіст і великодушний ідеаліст. *Саме він вважається «батьком» університетського спортивного руху!* Основною думкою проголошеного ним курсу було те, що спортивні університетські змагання повинні сприяти розвитку дружніх відносин між студентами закладів вищої освіти усього світу. Його ініціативу підтримали тодішні офіційні французькі політичні кола. Створений у рамках Міжнародної конфедерації студентів спортивний відділ вже з 1921 року мав намір розпочати організацію студентського чемпіонату світу. Однак країни, які не увійшли до Міжнародної конфедерації студентів, через посередництво міжнародних спортивних союзів чинили такий сильний опір Конфедерації, що заплановану церемонію відкриття довелося декілька разів відкладати. Але було знайдено вихід із цієї ситуації, що засвідчило розширення зв'язків спортивного відділу Міжнародної конфедерації студентів. У результаті його посередництва студентські організації США, Англії та Італії вступили до Міжнародної конфедерації студентів. А вже у травні 1923 року в Парижі було скликано Міжнародний спортивний конгрес університетів, на якому було прийнято рішення про те, що наступного року польська студентська спілка організує перший чемпіонат світу.

Це стало першим кроком на шляху до створення міжнародного студентського спортивного руху, найбільш значущого після олімпійського.

➔ Жан Птитжан був президентом Паризького університетського клубу з 1913 до 1925 року й одним з ініціаторів створення Міжнародного організаційного центру студентського спорту (OSSU). Саме ця організація разом із Французькою національною студентською спілкою (UNEF) організувала перші післявоєнні міжнародні університетські ігри у 1947 році.

Ж. Птитжан також заснував Возз'єднувальні ігри (Reunification Games) у 1957 році, з яких розпочався процес об'єднання університетського

спортивного руху.

➔ Отже, спортивний рух серед студентства організаційно сформувався у 1919 році в результаті створення Міжнародної конфедерації студентів, в рамках якої з 1924 року почали проводитися Всесвітні університетські ігри.

2. Організаційна структура міжнародного студентського спортивного руху

➔ Міжнародну федерацію університетського спорту (FISU) було засновано у 1949 році. Головна функція цієї федерації – проведення літніх і зимових Універсіад, а також університетських чемпіонатів світового масштабу.

📁 Універсіада, за визначенням багатьох дослідників, – це міжнародний спортивно-культурний захід, який проводиться кожні 2 роки в різних містах і вважається другим за своєю значущістю спортивним заходом після Олімпійських ігор. До програми літньої Універсіади входять, як правило, обов'язкові види спорту, а саме: легка атлетика, баскетбол, фехтування, футбол, гімнастика, плавання, стрибки у воду, водне поло, теніс, волейбол і 3 види, які обираються додатково країною-організатором. Зимова Універсіада передбачає у змагальній програмі, як правило, 6 обов'язкових видів спорту: гірські лижі, лижне двоборство (стрибки з трампліна, лижні перегони), хокей, ковзанярський спорт, фігурне катання, біатлон і 2 види спорту, які обираються містом-організатором.

Ще однією важливою формою проведення міжнародних спортивних змагань серед студентів вважається Світовий університетський чемпіонат, метою якого є поширення університетського спорту у світі, проведення серій різноманітних зустрічей і змагань.

За останні 30 років було проведено близько 200 таких чемпіонатів, що охоплюють широкий спектр спортивних дисциплін. Ці заходи є можливістю для зустрічей спортсменів поза програмою Універсіад кожні 2 роки.

Чемпіонати передбачають у програмі, як правило, такі види спорту: спортивне орієнтування, боротьба дзюдо, мотоспорт, гандбол, настільний теніс, веслування, стрільба з лука. Також FISU разом з Міжнародною федерацією лижного спорту організовує змагання з лижних перегонів та гірськолижного спорту.

➔ Універсіади і чемпіонати відкриті для всіх студентів-атлетів віком від 17 до 28 років, що навчаються в університетах. Будь-яка асоціація, що входить до FISU, може бути представлена національною командою або окремим учасником для участі у змаганнях.

📖 Головною метою діяльності FISU, як відзначається у статуті, є:

- 1) розвиток університетського спорту на всіх рівнях;
- 2) моральний та фізичний розвиток студентів;
- 3) налагодження контактів між студентами всіх країн і їхня співпраця

для розвитку міжнародного університетського спорту.

Для реалізації цієї мети FISU необхідні:

- ✓ гарантія, що більша кількість населення буде інформуватися про університетський спорт у будь-якій частині світу;
- ✓ внесок у зміцнення національних університетських спортивних федерацій щодо організації курсів, таборів, робочих груп;
- ✓ організація міжнародних спортивних зустрічей для студентів;
- ✓ підтримка будь-якими способами ідеалів університетського спорту як чинника в загальному розвитку людства, консолідація світової громадськості за допомогою спорту.

FISU впроваджує свою мету без дискримінації політичного, релігійного або расового характеру.

Оскільки FISU є провідною структурою серед міжнародних організацій університетського спорту і другою за масштабами організацією спортивних змагань міжнародного рівня, вона має гнучку і дієву структуру.

👉 Головним керівним органом FISU є Асамблея.

Цей орган має низку повноважень:

- ✓ схвалювати рішення, перевіряти рахунки минулого фінансового року;
- ✓ залучати або виключати з асоціації членів;
- ✓ обирати Виконавчий комітет і ревізорів;
- ✓ встановлювати розмір членських внесків;
- ✓ затверджувати програму дій;
- ✓ ухвалювати бюджет;
- ✓ вносити зміни до статуту;
- ✓ вирішувати будь-які інші питання, представлені членськими асоціаціями або Виконавчим комітетом.

Асамблея FISU станом на 2000 рік об'єднує 129 національних університетських спортивних федерацій-членів FISU. Вона обирає Виконавчий комітет на 4-річний період, затверджує бюджет і програму, яку пропонує комітет.

Виконавчий комітет складається з 23 членів; проводить збори щонайменше двічі на рік. Спрямовує всі свої зусилля на підвищення рівня

університетського спорту. Під час проведення засідань комітету обговорюються всі аспекти поточного управління Федерацією. Ці засідання тривають два дні.

Як зазначено у статуті, головними завданнями Виконавчого комітету є:

- ✓ контроль над функціонуванням заходів, що організуються під егідою FISU;
- ✓ установлення правил проведення цих заходів;
- ✓ забезпечення виконання рішень Генеральної Асамблеї;
- ✓ призначення членів комітетів FISU і допомога в реалізації їхніх можливих пропозицій і планів;
- ✓ реалізація фінансового управління.

Діяльність Виконавчого комітету забезпечують дев'ять постійних комісій, які обираються для окремих ділянок роботи. Комісії, чинні сьогодні у FISU, представлені в табл. 1.

Також діють дві додаткові комісії – правова та історична.

Окрім того, функціонує відділ, який перевіряє рахунки FISU, що поповнюються, в основному, шляхом надання засобам масової інформації права на трансляцію Універсіад і за рахунок внесків національних федерацій-членів FISU.

Таблиця 1 – Назви комісій Міжнародної федерації університетського спорту

№ з/п	Назва комісії
1.	Комісія з проведення літньої Універсіади
2.	Комісія з проведення зимової Універсіади
3.	Комісія з проведення студентських чемпіонатів
4.	Регулятивна комісія
5.	Медична комісія
6.	Міжнародна контрольна комісія
7.	Комісія з вивчення університетського спорту
8.	Комісія зі зв'язків із громадськістю
9.	Комісія зі спостереження за Універсіадами

☞ Головний орган FISU з адміністративної роботи – Генеральний Секретаріат. Він розташований у Брюсселі.

У листопаді 1992 року для Генерального Секретаріату в Брюсселі було урочисто відкрито нову штаб-квартиру. На відкритті був присутній президент Міжнародного олімпійського комітету – Хуан Антоніо Самаранч, який у своєму виступі наголосив на зближенні Олімпійського комітету та Університетського руху.

? Питання для самоконтролю

1. У якому столітті набув широкого розповсюдження сучасний спорт як суспільне явище?
2. Пригадайте історію перших неофіційних змагань між освітніми закладами.
3. Пригадайте історію перших офіційних університетських спортивних змагань.
4. Пригадайте історію виникнення Міжнародної студентської конфедерації (CIE).
5. Окресліть основні віхи життя молодого французького інженера-хіміка Жана Птитжана.
6. Сформулюйте основну функцію Міжнародної федерації університетського спорту.
7. Розкрийте сутність поняття «універсіада».
8. Які види спорту є обов'язковими у програмі Універсіади?
9. Що є однією з важливих форм проведення міжнародних спортивних змагань серед студентів?
10. Назвіть основні вимоги до участі в Універсіаді.
11. Яка головна мета діяльності FISU, закріплена в статуті?
12. Які повноваження має FISU?
13. Назвіть головні завдання Виконавчого комітету в Асамблеї FISU.

Тести

1. Коли були проведені перші змагання між освітніми закладами?
 - a. у 1818 р. між студентами Ітона та Харроу з веслування;
 - b. у 1827 р. між студентами Оксфорду та Кембриджу з крокету;
 - c. у 1837 р. в Англії атлетичні змагання між освітніми закладами.
2. Де були проведені перші офіційні університетські спортивні змагання?
 - a. США, Німеччина, Швеція;
 - b. Англія, США, Швейцарія;
 - c. США, Канада, Норвегія.
3. Де і коли було засновано Міжнародну студентську конфедерацію (CIE) ?
 - a. у 1919 р., м. Страсбург;
 - b. у 1928 р., м. Лондон;
 - c. у 1938 р., м. Осло.
4. Хто вважається «батьком» університетського спортивного руху?
 - a. Джоджо Моїс;
 - b. Тім Беллоу;
 - c. Жан Птитжан.
5. Коли відбулися перші університетські ігри?
 - a. у 1923 р.;
 - b. у 1929 р.;
 - c. у 1939 р..

6. Яку основну думку висловлював Жан Птитжан, проголошуючи курс на університетські ігри _____?

7. Яка організація провела перші післявоєнні міжнародні університетські ігри у 1947 р.?

a. OSSU , Паризький університетський клуб;

b. Міжнародний організаційний центр студентського спорту (OSSU), Французька національна студентська спілка (UNEF);

c. OSSU, Міжнародна студентська конфедерація (CIE).

8. Із якого року почали проводити Всесвітні університетські ігри?

a. із 1923 р.;

b. із 1926 р.;

c. із 1928 р.

9. У якому році було засновано Міжнародну федерацію університетського спорту (FISU) ?

a. у 1949 р.;

b. у 1950 р.;

c. у 1951 р.

10. Універсіада – це
